

КАФЕДРА СКРИПКИ

Історія виконавства на спеціальних інструментах

Освітній ступінь	бакалавр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>1</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>1-2</td></tr></table>	Курс	1	Семестр	1-2											
Курс	1																
Семестр	1-2																
Спеціальність	025 Музичне мистецтво																
Освітньо-професійна програма	Скрипка, оркестрові струнні інструменти: Альт																
Статус	обов'язкова / вибіркова	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>4,5</td><td></td></tr><tr><td>Годин</td><td>135</td><td>9</td></tr><tr><td>Лекції</td><td>34</td><td>2</td></tr><tr><td>Семінари</td><td>34</td><td></td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>67</td><td>5</td></tr></table>	ECTS	4,5		Годин	135	9	Лекції	34	2	Семінари	34		Самостійна робота	67	5
ECTS	4,5																
Годин	135	9															
Лекції	34	2															
Семінари	34																
Самостійна робота	67	5															
Семестровий контроль	екзамен/ <u>залік</u>																

Інформація про викладача

ПІБ	Козін Вадим Венедіктович , заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри скрипки Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського.
Профіль викладача	https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-7464-7040
e-mail	bogdanaviolin@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – сприяти повноцінному та багатогранному формуванню музиканта-виконавця та педагога, здатного здійснювати загальне та спеціальне виховання творчої молоді. Осмислення історії розвитку скрипкового та альтового виконавства різних епох і стилів сприятиме професійному зростанню студентів як майбутніх виконавців, так і викладачів.

Завдання навчальної дисципліни – засвоїти:

- історію формування та удосконалення скрипкового інструментарію, розвиток прийомів виконання та засобів виразності;
- творчість видатних діячів скрипкового та альтового мистецтва – виконавців, композиторів, педагогів;
- стильові напрями виконавства та особливості національних шкіл;
- найкращі твори класичного та сучасного репертуару.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- історію виникнення смичкових інструментів, їх формування та еволюцію
- специфіку народного музикування та становлення професійного мистецтва;

- творчість видатних скрипалів та альтистів, композиторів, педагогів епохи бароко, класицизму, романтизму, імпресіонізму, експресіонізму, інших напрямів і стилів сучасного мистецтва.
- найкращі твори для скрипки та альту, історію їх виникнення та інтерпретацію.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- професійно володіти мистецтвом гри на скрипці та альті;
- пропагувати видатні досягнення світової музичної культури;
- аналізувати твори скрипкового та альтового репертуару з позиції історичного розвитку смичкового мистецтва;
- здійснювати педагогічну діяльність на високому інтелектуальному рівні, сформованому на базі опанування навчальною дисципліною.

Перелік тем

Тема 1. Народне походження інструментів скрипкової родини та їх удосконалення у творчості майстрів брешіанської, кремонської та інших інструментальних шкіл. Еволюція смичка. Реформа Турта. Віольне (гамбове) сімейство, баритон, віоль д'амур. Відмінності в конструкції та різні виразні засоби віоли і скрипки. Взаємозв'язки віольної та скрипкової культур у 16–18 ст.

Тема 2. Провідна роль смичкових інструментів в італійській музиці 17–18 століть. Формування інструментальних жанрів в межах смичкової музики: сольні та тріо-сонати, concerto grosso, концерт. «Церковний» і «камерний» стилі інструментальної музики. Вплив оперного мистецтва, вокальна трактовка скрипки. Видатні італійські композитори та скрипалі: Дж.Габріелі, К.Монтеверді, А.Скарлатті, Б.Маріні, К.Фаріна, М.Уччеліні, Дж.Віталі, Дж.Бассані, Дж.Тореллі.

Тема 3. Арканджело Кореллі – глава Римської скрипкової школи. Особливості виконавського стилю, композиторський доробок, педагогічна діяльність. «Фолія», оригінал і редакції. Роль А.Кореллі в формуванні жанру сонати. Учні А.Кореллі: Ф.Джемініані, П.Локателлі, Дж.Соміс.

Тема 4. Антоніо Вівальді – композитор, скрипаль, педагог. Удосконалення концертного жанру у творчості Вівальді: опери, «симфонії», концерти, сонати. Вплив творчості А.Вівальді на композиторський доробок Й.С.Баха.

Тема 5. Франческо Джемініані – скрипаль, виконавець, педагог. Естетичні принципи. Новітні засоби виконавської техніки та виразності. Аналіз скрипкової творчості.

Семінар. Головні засади виконавської та педагогічної італійської скрипкової школи епохи бароко на основі аналізу смичкової творчості А. Кореллі, А. Вівальді та Ф. Джемініані

Тема 6. П'єтро Локателлі. Новітні виконавські засоби у скрипкових творах – провісники романтичної віртуозності Н.Паганіні. Скрипкові твори: концерти, «капрічі», сонати. Розвиток елементів скрипкової техніки.

Тема 7. Джузеппе Тартіні. Особливості скрипкової творчості. Внесок в розвиток жанрів концерту і сонати. Прогресивні естетичні та педагогічні погляди. Узагальнення здобутків наукових трактатів.

Семінар. Наукові здобутки Дж. Тартіні (на основі його вибраних трактатів та листів). Передвіщення віртуозної романтичної техніки у скрипкових каприсах П. Локателлі.

Тема 8. Зв'язок французького скрипкового мистецтва з танцювальним. Феномен скрипаля-танцмейстера. Скрипка в балеті Ж.-Б.Люллі. Особливості французьких сонат і концертів для скрипки. Видатні скрипалі Ж.-М.Леклер, П.Гавіньє. Розвиток класичного скрипкового концерту у творчості Дж.Б.Віотті.

Тема 9. Особливості використання скрипки в музичній культурі Німеччини. Вплив народного музикування: поліфонія, подвійні ноти, акорди, скордатура, штрихова техніка, використання високих регістрів. Видатні скрипалі-композитори Й.Вальтер, Й.Вестгоф. Вплив німецької гамбової сюїти на скрипкову літературу. Жанри сольної сонати і тріо-сонати. Скрипкові та альтові твори Г.Телемана. Скрипкова творчість Й.С.Баха: Сонати та партити для скрипки соло, скрипкові концерти. Видатні виконавці сонат і партит, огляд редакцій.

Тема 10. Специфіка розвитку інструментальних жанрів в Англії. Театральний спектакль з пісенними та інструментальними номерами. Народне музикування. Фідлери з смичковим басом. Формування жанрів вокальної балади та інструментального танцю контрданс. Церковна і світська музика. «Консорті» – інструментальні придворні ансамблі. Скрипалі-композитори: Томас Сімпсон, Уільям Лоу, Уільям Юнг. Провідний скрипаль Англії 17 століття Джон Баністер. Смичкова творчість Генрі Пьорсела (фантазії для скрипки, тріо-сонати). Вплив видатних

музикантів зарубіжжя на розвиток англійської скрипкової музики (Фр.Джемініані, Дж. Б.Віотті та ін.).

Тема 11. Віденська класична школа. Становлення та розвиток музичних жанрів і форм: симфонія, концерт, камерна соната, струнний квартет, фортепіанне тріо, квартет, квінтет; сонатно-симфонічний цикл, сонатне алегро. Твори для смичкових інструментів Й.Гайдна. В.А.Моцарта, Л. ван Бетховена (квартети, сонати, концерти, п'єси).

Тема 12. Чеське смичкове мистецтво. Народні витоки чеського смичкового мистецтва. Особливості музикування. Скрипкові твори Г.Бібера. Я.Стаміц – глава Мангеймської школи та його сини Антонін і Карел Стаміци. Ф.Бенда, В.Піхль, Павел і Антонін Враницькі – видатні виконавці, композитори, педагоги.

Тема 13. Польське смичкове мистецтво 17–18 століть. «Польські скрипки» як один з продавних видів скрипкової родини. Скрипалі в польських капелах. Смичкові твори А.Яжембського, М.Мельчевського. Польські скрипалі 18–19 ст. Ф.Яневич, А.Дурановський.

Тема 14. Смичкове мистецтво східнослов'янського простору 17–18 ст. Розвиток українського смичкового музикування. Демократичні джерела та національні особливості. Твори для смичкових інструментів М.Березовського та Д.Бортнянського. Іван Хандошко – засновник російської скрипкової культури. Своєрідність виконавської майстерності та композиторської творчості.

Семинар. Смичкове мистецтво слов'янських країн 17-18 століття (Чехія, Польща, Росія).

Тема 15. Школа Паризької консерваторії на початку 19 ст. «Скрипкова метода» П.Роде, П.Байо, Р.Крейцера (1802). Принципи скрипкової педагогіки. Твори П.Роде для скрипки та їх значення в сучасній скрипковій педагогіці (скрипкові капризи та концерти). П.Байо: виконавська, педагогічна та науково-методична діяльність. Р.Крейцер – аналіз композиторський доробку в жанрах скрипкових концертів та етюдів.

Семинар. Школа Паризької консерваторії: П. Гавіньє, П. Роде, П. Байо, Р. Крейцер.

Тема 16. Н.Паганіні – фундатор віртуозного романтизму. Органічна єдність композиторської творчості та виконавських принципів. Новітні засоби виразності та виконавські прийоми в капризах, концертах та інших творах. Послідовники Н.Паганіні: К. Сіворі, Й.Славік, У.Буль, Г.Ернст та ін.

Тема 17. Видатні композитори та скрипалі Німеччини Л.Шпор та Ф.Давид. Особливості романтизму Л.Шпора. Творча співпраця Ф.Давіда і Ф.Мендельсона (концерт для скрипки Мендельсона мі мінор). Педагогічна діяльність Шпора і Давіда.

Тема 18. Бельгійські скрипалі та композитори Ш.Беріо та А.В'етан. Особливості виконавського стилю та композиторської творчості. Композиторський доробок Ш.Беріо: скрипкові концерти, варіації, фантазії, скрипкові мініатюри. Музична спадщина А.В'етана: скрипкові концерти, фантазії, віртуозні п'єси, етюди для скрипки. Ю. Леонар – професор Брюссельської і паризької консерваторії. Учні Ю.Леонара – М.Марсік, А.Марто, С.Томпсон, В.Безекірський.

Тема 19. Видатні чеські скрипалі Ф.Піксіс та Й.Славік – «чеський Паганіні».

Тема 20. Видатні польські скрипалі та композитори К.Ліпінський, А.Контський, Г.Венявський. Діяльність К.Ліпінського у Львові, концерти у Києві. Останній представник віртуозного романтизму – Г.Венявський. Єдність композиторської та виконавської творчості. Педагогічна діяльність у Петербурзі та Брюсселі.

Тема 21. Особливості розвитку російського скрипкового мистецтва першої половини 19 сторіччя. Аматорське та професійне виконавство. Видатні скрипалі Г.Рачинський, О.Львов, М.Дмитрієв-Свечин, М.Афанас'єв. Скрипкові майстри І.Батов, А.Леман. Смичковий майстер М.Кіттель.

Семинар. Видатні представники національних скрипкових шкіл XIX століття (Німеччина, Бельгія, Чехія, Польща, Росія).

Тема 22. Йозеф Іоахім – композитор, скрипаль, педагог. Реалістична спрямованість виконавства. Інтерпретація скрипкової класики.

Тема 23. Скрипкові твори Й.Брамса. Видатні виконавці сонат для скрипки і фортепіано та концерту для скрипки з оркестром Й.Брамса. Творчі зв'язки з Йозефом Іоахімом.

Тема 24. Пабло де Сарасате – видатний іспанський скрипаль-віртуоз. Своєрідність композиторської та виконавської творчості.

Тема 25. Ежен Ізаї – бельгійський скрипаль, композитор. Особливості композиторського та виконавського стилю. Цикл 6 сонат для скрипки соло. Педагогічна діяльність. Творчі зв'язки з композиторами Е.Шоссоном та Ц.Франком.

Тема 26. Видатні скрипалі другої половини 19 – початку 20 ст. Отакар Шевчик (діяльність у Київському музичному училищі), Франтішек Ондржичек, Ламбер Масар, П'єр Марсік, Йоне Хубай.

Семинар. Композиторська, виконавська та педагогічна діяльність скрипалів XIX століття. Творчі зв'язки та співпраця із композиторами-сучасниками (П. де Сарасате, Е. Ізаї, Й. Йоахім, О. Шевчик, Л. Масар, М. Марсік).

Тема 27. Кращі зразки скрипкової творчості зарубіжних композиторів 19 ст. Б.Сметани, А.Дворжака, К.Сен-Санса, Е.Лало, Ц.Франка, Е.Шоссона, Е.Гріга, М.Бруха, Р.Шумана та інших.

Тема 28. Скрипкові класи Петербурзької консерваторії. Перший професор скрипкових класів – Г.Венявський. Л.Ауер і російська скрипкова культура. Прогресивні педагогічні погляди Ауера. Вихованці скрипкових класів Петербурзької консерваторії.

Тема 29. Скрипкові класи Московської консерваторії. Педагогічна діяльність Ф.Лауба та Я.Гржималі. Вихованці скрипкових класів Московської консерваторії та училища, Скрипкові класи Київського музичного училища.

Семинар. Перші етапи функціонування скрипкових класів у Петербурзькій та Московській консерваторіях (педагогічна діяльність Г. Венявського та Л. Ауера, Ф. Лауба та Я. Гржималі).

Тема 30. Смичкова творчість П.І.Чайковського. Музично-виконавський аналіз Концерту для скрипки з оркестром.

Тема 31. Огляд російської смичкової літератури кінця 19 – початку 20 століть. Концерти О.Глазунова, А.Аренського, Ю.Конюса, С.Ляпунова.

Тема 32. Творчість Фріца Крейслера – нова епоха в історії смичкового виконавства. Творчий зв'язок з С.Рахманіновим, Ю.Конюсом, вплив на сучасних скрипалів.

Семинар. Епоха Ф.Крейслера у скрипковому виконавстві. Репертуар, новітні засоби виразності.

Тема 33. Видатні чеські скрипалі Ян Кубелік та Ярослав Коціан – учні Отакара Шевчика.

Семинар. Виконавська діяльність Я. Коціана та Я. Кубеліка.

Тема 34. Румунський композитор, скрипаль, диригент, піаніст – Джордже Енеску. Своєрідність виконавства на композиторській творчості.

Тема 35. Польські скрипалі Станіслав Борцевич, Броніслав Губерман, Павло Коханський. П.Коханський – професор Санкт-Петербурзької та Київської консерваторій. Творче спілкування П.Коханського з К.Шимановським.

Семинар. Характеристика виконавського стилю польських скрипалів: Станіслава Борцевич, Броніслава Губерман та Павла Коханського.

Тема 36. Видатні скрипалі Франції Люсьєн Капе та Жак Тібо. «Вища школа смичка» Л.Капе. Виконавська та педагогічна діяльність Ж.Тібо.

Тема 37. Угорські скрипалі Карой Флеш, Йожеф Хубай та Йожеф Сігеті. Методична робота Флеша «Мистецтво скрипкової гри». Педагогічна діяльність. Професор Харківського інституту мистецтв А.Лещинський – учень Флеша. Учень Хубая – Сігеті. Творчий зв'язок Сігеті з Б.Бартоком та С.Прокоф'євим.

Семинар. Аналіз творчої спадщини К. Флеша, Й. Хубая та Й. Сігеті.

Тема 38. Вихованці Санкт-Петербурзької консерваторії, учні Ауера – Я.Хейфец, М.Ельман, Н.Мільштейн, Є.Цимбаліст та інші. Діяльність у Сполучених Штатах Америки.

Семинар. Вихованці скрипкового класу Л. Ауера: Я.Хейфец, М.Ельман, Н.Мільштейн, Є.Цимбаліст та ін.

Тема 39. Видатні скрипалі І.Менухін, І.Стерн, Р.Річі, Г.Шерінг.

Семинар. Видатні скрипалі XX століття: І.Менухін, І.Стерн, Р.Річі, Г.Шерінг та ін.

Тема 40. Смичкова творчість К.Шимановського, Б.Бартока, Я.Сібеліуса, К.Дебюсі, М.Равеля, П.Хіндеміта, І.Стравінського та інших.

Тема 41. Скрипкові та альтові класи Московської та Санкт-Петербурзької консерваторій. Видатні професори М.Ерденко, М.Полякін, Л.Цейтлін, Б.Сібор, Ю.Ейдлін, В.Шер, В. Борисовський, Ф. Дружинін, Ю. Башмет та інші.

Тема 42. Видатні скрипалі Давид Ойстрах, Леонід Коган, Юліан Сітковецький. Лауреати міжнародних конкурсів В.Клімов, І.Ойстрах, І.Безродний, М.Вайман, Б.Гутніков, В.Третяков, В. Пікайзен, В.Співаков, Б.Которович, О.Криса, Г.Кремер та інші.

Семинар. Д.Ойстрах і Л.Коган. Інтерпретація скрипкових творів.

Тема 43. Розвиток жанру скрипкового концерту. Специфіка скрипкових концертів С.Прокоф'єва, Д.Шостаковича, А.Хачатуряна, С.Барбера, Б.Бріттена, І.Стравінського та інших.

Тема 44. Розвиток смичкового мистецтва в Україні. Скрипкові та альтові класи музичних ВНЗ Києва, Львова, Одеси, Донецька, Харкова.

Семінар. Історія заснування та огляд діяльності скрипкових класів музичних навчальних закладів Києва, Львова, Одеси, Донецька, Харкова.

Тема 45. Смичкова творчість М. Лисенка, В. Косенко, Р. Глієра, Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, С. Людкевича.

Тема 46. Смичкова творчість А. Штогаренко, А. Коляди, О. Зноско-Боровського, В. Кирейка, Д. Клебанова, В. Губаренка, Г. Майборода, В. Гомоляки, К. Домінчена, О. Жуковського.

Тема 47. Смичкова творчість М. Скорика, Є. Станковича, В. Сильвестрова.

Семінар. Смичкова творчість сучасних класиків українського музичного мистецтва: М. Скорика, Є. Станковича, В. Сильвестрова.

Тема 48. Смичкова творчість сучасних українських композиторів.

Тема 49. Кроссовер та його прояви в сучасному мистецтві.

Семінар. Сучасні тенденції у музичному мистецтві. Прояви кроссоверу у проектах академічних музикантів М. Венгерова, О. Маркова, Д. Гаррета, Н. Кеннеді та ін.

Тема 50. Сучасний музично-виконавський арсенал скрипаля.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, письмові роботи

Навчальні ресурси

Нотний матеріал скрипкового репертуару, що вивчається, а також необхідна музикознавча література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Всі необхідні додаткові матеріали для вивчення навчальної дисципліни надсилаються у Viber, Messenger, Telegram.

Методи контролю

Якість засвоєння навчального матеріалу у період підсумкового контролю здійснюється у формі заліку у другому семестрі. До підсумкового контролю з дисципліни «Історія виконавства на спец.інструментах» студент допускається після виконання модульних контрольних робіт та захисту реферату.

На заліку студент відповідає на два питання (одне з Модуля 1, друге – з Модуля 2).

Семестровий контроль здійснюється за наслідками аудиторної роботи, самостійної роботи та модульної контрольної роботи.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульні контрольні роботи	25
2.	Доповідь на семінарських заняттях	15
3.	Відвідування занять	10
4.	Самостійна робота (підготовка реферату, музично-виконавський аналіз окремих творів та їх інтерпретації видатними скрипалями)	15
5.	Залік	35
	Всього	100

**Критерії оцінювання виконання програми та фахових знань студентів по 100-бальній шкалі
(у зіставленні з оцінкою ECTS та національною шкалою)**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	критерії оцінювання
90-100	A	відмінно	Студент виконав всі вимоги програми, опанував всі теми змістовних модулів, виконав модульні контрольні завдання, захистив реферат з сумою балів за всі види діяльності не менш ніж 90.
82-89	B	добре	Студент виконав майже всі вимоги програми (за виключенням окремих тем), виконав модульні контрольні завдання, захистив реферат на 85 балів. Сума балів за всі види діяльності знаходиться в інтервалі 82–89.
74-81	C	добре	Всі завдання програми практично виконані. Проте, не всі теми змістовних модулів опрацьовані. Студент брав участь лише в одному з семінарських занять, модульні контрольні завдання та реферат за обсягом і змістом бажають кращого.
64-73	D	задовільно	Завдання програми виконано вибірково. Теми змістовних модулів опрацьовані недостатньо. Модульні контрольні завдання та реферат виконані посередньо.
60-63	E	задовільно	Програма курсу виконана наполовину, теми змістовних модулів опрацьовані вибірково. Реферат виконаний не самостійно (частково вилучений з мережі Інтернет), модульні контрольні завдання виконані на низькому рівні.
35-39	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент не виявив зацікавлення в опануванні даного курсу, багато пропусків занять, модульні контрольні завдання виконав з помилками, реферат не представив.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент ігнорував вивчення дисципліни, не відвідував заняття, реферат не представив, програму не виконав.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, відвідування майстер-класів, мистецьких конкурсів, фестивалів, концертних заходів (в тому числі, перегляд в онлайн форматі).

Рекомендована література

Базова

1. Андрієвський І. Деякі проблеми розвитку української скрипкової школи в контексті еволюції європейської інструментальної музики // Науковий вісник НМАУ. – Вип. 14. – К., 2000.
2. Андрієвський І. Олексій Горохов – феномен виконавського стилю та педагогічної школи // Тези міжнародної науково-теоретичної конференції. – К., 2005.
3. Ауэр Л. Моя школа гри на скрипке: Інтерпретація произведений скрипичної класики. – М., 1965.
4. Берфорд Т. Никколо Паганини. – вид-во ім. Н.И.Новікова.– М, 2008.
5. Брейтбург Ю. Йозеф Йоахим – педагог и исполнитель. – М.,1966.
6. Вальдман Я., Токина Н. Венское скрипичное искусство XVIII-XIX веков. –Саратов, 1978.
7. Гинзбург Л. Анри Вьетан. – М., 1983.
8. Гинзбург Л. Джузеппе Тартини. – М., 1968.
9. Гинзбург Л. Эжен Изаи. – М. 1959.
10. Григорьев В. Генрик Венявский. – М., 1966.
11. Григорьев В. История скрипичного искусства. – М.,1990.
12. Григорьев В. Кароль Липиньский. М., 1977.
13. Григорьев В. Леонид Коган. – М., 1984.
14. Казальс П. Об интерпретации. Глава из книги: Х.М. Корредор. Беседы с Пабло Казальсом. Вступительная статья и комментарии Л.С.Гинзбурга. – Л., 1960.
15. Котляров Б. Джордже Энеску. – М., 1965.
16. Кузнецов К. и Ямпольский И. Арканджело Корелли. – М., 1959.
17. Ойстрах Д.Ф. Воспоминания, статьи, интервью, письма. Сборник, сост. В.Ю. Григорьев. М., 1978.
18. Раабен Л. Жизнь замечательных скрипачей и виолончелистов. – Л.,1969.
19. Раабен Л. Жизнь замечательных скрипачей. – М. – Л., 1967.
20. Раабен Л. История русского и советского скрипичного искусства. – Л., 1978.
21. Раабен Л. Леопольд Семёнович Ауэр. – М., 1962.
22. Раабен Л. Мирон Полякин. – Л., 1963.
23. Раабен Л. Скрипичное и виолончельное творчество Чайковского. – М., 1958.
24. Раабен Л. Советский инструментальный концерт 1968–1975. – Л., 1976.
25. Раабен Л. Советский инструментальный концерт. – М., 1967.
26. Рабей В. Сонаты и партиты И.С. Баха для скрипки соло. – М., 1970.
27. Редакции сонат и партит для скрипки соло И.С.Баха.
28. Скрипач М.Г. Эрденко.
29. Сонаты и партиты для скрипки соло. И.С.Баха.
30. Стеценко В. Джерела скрипкового концерту. – К., 1980.
31. Струве Б.А. Процесс формирования виол и скрипок. – М., 1959.
32. Уле Буль.
33. Фесечко Г.И. Е. Хандошкин. – Л., 1972.
34. Эжен Изаи.
35. Ямпольский И. Давид Ойстрах. – М., 1964.
36. Ямпольский И. Концерты Моцарта для скрипки с оркестром. – М., 1962.
37. Ямпольский И. Никколо Паганини. – М. 1961 (2-е издание – 1968).
38. Ямпольский И. Русское скрипичное искусство. – М. –Л., 1951.
39. Ямпольский И. Фриц Крейслер. – М., 1975.

Допоміжна

1. Андрієвський І. Феномен школи в музично-виконавському мистецтві. // Тези міжнародної науково-теоретичної конференції. – К., 2005.
2. Арнонкур Н. Музыка языком звуков.
3. Асафьев Б. О музыкальном исполнительстве.
4. Ауэр и современное скрипичное искусство.

5. Безекирский В. Из записной книжки артиста. – Спб., 1910.
6. Боровик Н. Андрей Штогаренко. Жизнь, творчество, черты стиля. К., 1984.
7. Боровік І. Український камерно-інструментальний ансамбль (Проблеми виконавства) – К., 1996.
8. Витачек Е.Ф. Очерки по истории изготовления смычковых инструментов. Второе издание. Под редакцией Б.В.Доброхотова. – М., 1964.
9. Гинзбург Л. Гануш Виган и Чешский квартет. – М., 1955.
10. Гинзбург Л. Йозеф Славик. – М., 1957.
11. Гинзбург Л. Исследования, статьи, очерки. – М., 1971.
12. Гинзбург Л. О музыкальном исполнительстве. – М., 1972.
13. Гинзбург Л. Ф.Лауб. – М., 1951.
14. Григорьев В. Никколо Паганини. Жизнь и творчество. – М., 1987.
15. Давидян Р. Авет Габриэлян. – Ереван, 1974.
16. Дварионас Ю. Литовский скрипичный концерт. – Вильнюс, 1972.
17. Долгов П. Смычковые квартеты Бетховена. – М., 1980.
18. Драч И. В.Губаренко. Творчий портрет. – К., 2003.
19. Кароль Липиньский и его русские связи.
20. Котляров Б. О скрипичной культуре в Молдавии. Кишинёв, 1965.
21. Лисенко І. Словник музикантів України. – К., 2005.
22. Лятотшинский Б. Воспоминания, письма, материалы. В 2-х частях. – К., 1986.
23. Мастера скрипичной педагогики. Сборник статей, сост. К.К. Родионов. – М., 1974.
24. Мейлих Е. Джордже Энеску. – Л., 1980.
25. Менухин И. Странствия. – М., изд-во «Колибри», 2008.
26. Мострас К.Г. 24 каприза для скрипки соло Н. Паганини. – М., 1959.
27. Музыкальная энциклопедия в 6-ти томах. – М.
28. Неопубликованный скрипичный концерт С. Ляпунова.
29. Павел Коханский в России.
30. Паганини – гитарист.
31. Первый скрипичный концерт Б.Бартока.
32. Раабен Л. Скрипка. – М., 1963.
33. Раабен Л., Шульпяков О. Михаил Вальман – исполнитель и педагог. – Л., 1984.
34. Роллан Р. Последние квартеты Бетховена. – Л., 1976.
35. Русский дебют Фрица Крейсера.
36. Рыпарева М. Композитор Д.Бортнянский. – М., 1979.
37. Сигети Ж. Воспоминания и заметки скрипача. Перевод В.Сибор. Общая редакция, вступительная статья и комментарии Л. Гинзбурга. – М., 1969.
38. Скорульский М. Воспоминания, письма, материалы. – К., 1988.
39. Скрипичное творчество И.С.Хандошкина.
40. Советский скрипичный концерт.
41. Союз композиторов Украины. Справочник. – К., 1984.
42. Спренсіс О. В класі Богодара Которовича (про роль особистості в становленні української скрипкової школи) // Науковий вісник НМАУ. – Вип. 22. – К., 2002.
43. Стахов В. Скрипка в наши дни. – Л., 1978.
44. Стахов В. Сохранение и монтаж скрипки. – Л., 1983.
45. Сумарокова В. Етно-фольклорна традиція струнно-смичкового виконавства в Україні // Науковий вісник НМАУ. – Вип. 22. – К., 2002.
46. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Художественное исполнение и педагогика. – вид. «Классика –XXI». – М., 2007.
47. Ших Б. Франтишек Ондричек. Вступительная статья, редакция и комментарии Л.С. Гинзбурга. – С., 1953.
48. Энеску Дж. Воспоминания. Перевод, вступительная статья и комментарии Е.Мейлиха. – М.-Л., 1966.
49. Юзефович В. Давид Ойстрах. Беседы с Игорем Ойстрахом. – М., 1985.
50. Юзефович В. Симфония «Гарольд в Италии» и её автор. – М., 1972.
51. Юсов С. Видатні викладачі скрипкових класів Київської консерваторії // Українське музикознавство. - №25. – 1990.
52. Ямпольский И. Избранные исследования и статьи. – М., 1985.

